

Raport conferința

“Bottom up funding for Roma” -Modele de Intervenție în procesul de incluziune și abilitare a romilor

24-26 noiembrie 2022, Hotel Ramada Parc, București

I. Introducere:

Îmbunătățirea condițiilor de viață și incluziunea socială a populației de etnie romă sunt deziderate ale tuturor documentelor de politică publică naționale și europene care vizează explicit populația de etnie romă din România. Statele membre ale UE fac eforturi deosebite pentru a aborda problematica incluziunii romilor din perspectiva celor 10 principii de bază comune privind incluziunea romilor însă rezultatele întârzie să apară, populația romă din comunitățile vulnerabile fiind în continuare supusă riscului de excludere socială. Documentele programatice își propun să vină în întâmpinarea problemelor reale cu care se confruntă populația de etnie romă și încurajează autoritățile locale să participe active la procesul de planificare și implementare a unor măsuri menite să contribuie la incluziunea populației de etnie romă.

Pornind de la aceste considerente și luând în considerare apelul de proiecte al programului “Dezvoltare locală, reducerea sărăciei și creșterea incluziunii romilor” gestionat de Fondul Roman de Dezvoltare Socială cu suport financiar oferit de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE, pentru 24 de luni începând cu luna decembrie 2020, Sastipen – Centrul Romilor pentru Politici de Sănătate, în parteneriat cu Institutul pentru Politici Publice, Primăria Hamcearca (TL), Primăria Ciucurova (TL) și Primăria Polovragi (TL) implementează proiectul “CCSI – Model de intervenție în procesul de incluziune și abilitare a romilor”. Prin activitățile desfășurate în cadrul acestui proiect, consorțiul și-a propus să contribuie la reducerea disparităților economice și sociale în randul populației la nivel local precum și la imputernicirea romilor pentru a participa activ la procesul de luare a deciziilor. Pe termen scurt, implementatorii proiectului și-au propus să contribuie la creșterea calității serviciilor integrate, la creșterea cunoștințelor romilor în ceea ce privește participarea la procesul de luare a deciziilor și advocacy, și să îmbunătățească procesele operaționale de la nivelul APL prin formarea unui număr specific de specialiști în servicii. De asemenea, prin modelul de intervenție propus, implementatorii și-au propus să genereze o schimbare pozitivă pe termen lung, contribuind astfel la promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a oricărei forme de discriminare precum și la creșterea accesului romilor la servicii integrate de calitate precum și creșterea calității acestor servicii.

După doi ani de lucru la nivelul celor trei comunități rurale, constienți de necesitatea de a asigura sustenabilitatea proiectului, consorțiul de parteneri au convenit să organizeze această conferință finală în care să împătrășească cu diferiți factori interesați experiențele și lecțiile învățate și să promoveze modelul de intervenție pilotat în contextul în care Ministerul Sănătății se află în plin proces de dezvoltare a unui număr de 200 de centre comunitare de servicii integrate în cadrul intervenției PNRR. Totodată, constienți de necesitatea de a promova dialogul public, Sastipen – Centrul Romilor pentru Politici de Sănătate, a organizat acest eveniment cu scopul conștientizării diferiților factori interesați cu privire la importanța dezvoltării de parteneriate sustenabile cu ONG-urile rome și pro-rome în vederea realizării de documente programatice în domeniul incluziunii romilor și implementării în parteneriat public-privat de programe în domeniul incluziunii romilor bazate pe nevoile reale ale comunităților locale și pe respectarea celor 10 principii de bază comune privind incluziunea romilor.

Prin agenda propusă și prin discuțiile inițiate în cadrul conferinței, evenimentul a contribuit și la procesul de întărire a rolului societății civile în procesul de eficientizare a procesului de implementare a politicilor în domeniul incluziunii romilor. Implicarea societății civile trebuie să aibă loc atât la nivel național, cât și european, prin contribuții de specialitate ale experților romi, precum și prin consultări cu un număr mare de părți interesate de etnie romă, implicate în conceperea, punerea în aplicare și evaluarea inițiativelor politice. Este foarte important ca politicile de incluziune să se bazeze pe deschidere și transparență și să abordeze problemele comunităților într-o manieră corespunzătoare și eficientă.

La eveniment au participat reprezentanți ai instituțiilor publice centrale (Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii, Ministerul Educației, Agenția Națională pentru Romi, Departamentul pentru Relații Interetnice, Centrul Național de Cultură al Romilor-RK, Parlamentul României), reprezentanții ai instituțiilor județene și locale din județul Tulcea, Gorj, Argeș, Ilfov, București, Călărași, Constanța, Brăila, Caraș-Severin, Cluj, Dâmbovița, Prahova, Ialomița, reprezentanți ai societății civile rome și pro-rome, reprezentanți ai misiunilor diplomatice, reprezentanți ai mass media, precum și lucrători comunitari activi în comunitățile cu romi.

II. Obiectivele evenimentului:

- Prezentarea rezultatelor obținute în cadrul proiectului/diseminarea rezultatelor;
- Demararea unei campanii de advocacy în vederea multiplicării experienței finanțate de FRDS și în alte localități cu pondere semnificativă de romi.

III. Desfășurătorul evenimentului și concluziile discuțiilor

DATA: 24 NOIEMBRIE 2022, INTERVAL ORAR 14:00 – 18:00

14:00 – 14:15 Deschiderea evenimentului

Dl. Dănuț Dumitru, Director Advocacy Sastipen – prezentarea contextului în care se organizează evenimentul.

14:15–15:30 Respectarea principiilor de bază comune privind incluziunea romilor în procesul de realizare de documente de politică publică

Dl. Daniel Rădulescu, Președintele Centrului pentru Politici de Sănătate Sastipen

Dl. Cătălin Manea, Deputat în Parlamentul României

Dl. Iulian Paraschiv, Președintele Agenției Naționale pentru Romi

Dl. Marian Daragiu, Subsecretar de Stat, Ministerul Educației Naționale

15:30–16:30 Importanța parteneriatelor cu societatea civilă în procesul de realizare și implementare de programe/proiecte adresate comunităților de romi

D-na. Mariana Nițelea, expert tehnic ANPCDEFP

D-na. Isabela Mihalache, Senior Officer for Advocacy of the European Roma Grassroots Organizations Network

Dl. Gelu Duminică, director Agenția Împreună

Dl. Gabriel Grebeldinger, director Asociația Nevo Parudimos.

D-na Sheena Keller Elain, Senior Sector Officer – Horizontal Concerns and International Partner Organisations, Financial Mechanism Office (mesaj video)

16:30 – 17:30 Rolul instituțiilor naționale și internaționale în sprijinirea proceselor de împuternicire a comunităților de romi

D-na Enicko Lacziko, Secretar de Stat, Direcția de Relații Interetnice

Dl. Alexandru Potor, Președintele Federației Naționale a Grupurilor de Acțiune Locală

Dl. Costel Bercuș, Președinte ACEDO

17:30 – 18:00 Întrebări/răspunsuri și concluziile întâlnirii

Dl. Daniel Rădulescu, Președintele Centrului pentru Politici de Sănătate Sastipen

Concluzii ziua 1 – 24.11.2022

- În deschidere, dl. Dănuț Dumitru, în calitate de moderator, a prezentat participanților contextul evenimentului și o scurtă descriere a proiectului. A menționat faptul că acțiunea se realizează cu suport financiar oferit de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE în cadrul programului “Dezvoltare locală, reducerea sărăciei și creșterea incluziunii romilor” gestionat de Fondul Român de Dezvoltare Socială și a invitat participanții să urmarească intervențiile vorbitorilor invitați în panelurile de discuții, încurajând în același timp implicarea în dezbaterile ce urmează la finalul fiecărei prezentări.
- În deschidere a panelului cu tema “Respectarea principiilor de bază comune privind incluziunea romilor în procesul de realizare de documente de politică publică”, dl. Daniel Rădulescu, președintele organizației Sastipen a prezentat participanților câteva informații cu privire la felul în care proiectul implementat a respectat cele 10 principii comune în domeniul incluziunii romilor, punând accent pe implicarea grupurilor de inițiativă locală din cele 3 localități în procesul de realizare a planurilor locale de acțiune în domeniul incluziunii romilor adoptate de către consiliile locale. În plus, având în vedere experiența în domeniul politicilor publice pentru romi, dl. Rădulescu a adus în atenția participanților eforturile realizate de Agenția Națională pentru Romi în vederea adoptării unei noi strategii guvernamentale în domeniul incluziunii romilor pentru perioada 2021-2027, strategie

care să răspundă nevoilor reale ale comunităților cu romi din România și care să respecte cele 10 principii comune în domeniul incluziunii romilor. *“În calitate de fost președinte al ANR, în perioada 2017-2021 am făcut foarte multe eforturi pentru a determina funcționarii publici de la nivel central și județean să înțeleagă necesitatea de a regândi noua strategie astfel încât să răspundă nevoilor reale ale comunităților cu romi. Am promovat conceptul de cetățenie activă, conceptul diversității și a egalității de șanse și am militat pentru ca noua strategie să fie complementară cu alte strategii guvernamentale în materie de incluziune. Din păcate, atât documentele adoptate cât și discursurile publice ale diferiților factori de decizie plasează romii în zona de vulnerabilitate din perspectiva sărăciei, fără să țină cont de diversitatea culturală a neamurilor de romi și mai ales de necesitatea reconcilierii cu trecutul istoric al acestei minorități. Prin proiectul implementat cu suportul FRDS, colegii mei au reușit să schimbe paradigma gândirii factorilor de decizie cu privire la implicarea romilor în procesul de luare a deciziilor și au reușit să dezvolte o metodologie de lucru în care, în centrul intervenției să fie cetățeanul român de etnie roma. Trebuie să felicit consorțiul de implementatori pentru că s-au gândit la o astfel de abordare și au ținut cont de nevoia de a schimba paradigma gândirii noilor politici publice în materie de incluziune a romilor, să mulțumesc beneficiarilor din cele 3 localități pentru încrederea și răbdarea acordată colegilor mei de la nivel local și nu în ultimul rând să felicit finanțatorul pentru suportul și încrederea acordată echipei de implementare.”*

- În intervenția sa, dl. Cătălin Manea, deputat al minorității romilor în Parlamentul României, a felicitat echipa de implementare a proiectului precum și reprezentanții autorităților locale implicate în proiect pentru abordarea centrată pe beneficiar utilizată în cadrul proiectului și a adus în atenția participanților inițiativele legislative la care lucrează în această perioadă și care vor contribui la procesul de incluziune a romilor. *“Chiar dacă este foarte greu să determini alți colegi parlamentari să înțeleagă necesitatea adoptării unor proiecte legislative care să sprijine procesul de incluziune socială a romilor trebuie să menționez că până în acest moment am reușit să pun pe agenda de discuții două proiecte legislative importante. Prima se referă la necesitatea angajării a inspectorilor romi în cadrul ISJ-urilor care să facă parte din proiectul România Educată și care să contribuie la creșterea calității actului educațional al copiilor romi. Și a doua se referă la necesitatea adoptării unor măsuri în domeniul segregării elevilor pe criterii etnice. Prima propunere a fost adoptată și în prezent suntem în plin proces de implementare a măsurilor la nivel județean. A doua încă este în dezbateră și sperăm că până la sfârșitul anului să fie adoptate o serie de măsuri care să incrimineze această practică discriminatorie. În plus trebuie să precizez faptul că noi parlamentarii suntem conștienți de faptul că această criză de securitate de la graniță cu Ucraina a extins gradul de vulnerabilitate a cetățenilor romani. Măsurile sociale adoptate în ultima perioadă de autoritățile române ar trebui să ajute persoanele vulnerabile însă nu este de ajuns. Romii nu mai reprezintă o prioritate pentru România și din acest motiv felicit organizatorii acestei conferințe pentru faptul că fac eforturi să atragă atenția autorităților că este nevoie în continuare de mult efort pentru a aduce în casele romilor bunăstarea”.*
- Dl. Iulian Paraschiv, președintele Agenției Naționale pentru Romi, a adus în atenția participanților nevoia de implicare a factorilor de decizie de la nivel local în procesul de planificare a măsurilor care vin în sprijinul populației de etnie romă însă bazat pe nevoile reale ale comunităților locale. *“Noile planuri de măsuri de la nivel local trebuie să țină cont de specificul comunităților cu romi și să fie incluse în planurile locale de dezvoltare ale comunei sau localității. Chiar dacă pare că planurile de măsuri adresate romilor sunt țintite strict romilor trebuie să ținem cont de faptul că vulnerabilitatea cetățenilor nu ține doar de apartenența etnică. Noi facem eforturi ca la nivel național ministerele de linie să înțeleagă necesitatea finanțării măsurilor regăsite în strategia națională însă în continuare ne lovim de o rezistență a experților din cadrul ministerelor care sunt aceiași de ani de zile și care ne trag în jos toate eforturile. Autoritățile locale trebuie să intervină și să atragă resurse financiare din fonduri nerambursabile pentru a rezolva și problemele romilor. În plus, atunci când atrag resurse financiare aceștia trebuie să se gândească foarte mult și la asigurarea sustenabilității acțiunilor îndreptate spre comunitățile cu romi.”* La finalul intervenției dl. Paraschiv a felicitat echipa de proiect și reprezentanții instituțiilor locale implicate în acest proiect pentru rezultatele obținute și a invitat Sastipen să promoveze rezultatele proiectului atât în cadrul întâlnirilor Consiliului Consultativ al ANR cât și la întâlnirile naționale și internaționale la care membrii organizației vor participa.
- Dl. Marian Daragiu, Subsecretar de Stat în cadrul Ministerului Educației Naționale, a adus în atenția participanților fenomenul segregării școlare cu care se confruntă multe unități școlare din România și necesitatea includerii în SIR a elevilor de etnie romă. *“În proiectul prezentat am constatat că o parte importantă a constituit-o partea educațională a membrilor comunităților cu romi. Clar că în astfel de proiecte este nevoie de implicarea unui mediator școlar care să asigure comunicarea dintre școala și comunitatea cu romi și mai ales să contribuie la creșterea participării elevilor romi la actul educațional. Nu putem discuta despre prevenirea segregării școlare a elevilor romi dacă nu știm câți elevi romi avem înscriși în sistemul de învățământ. De aceea trebuie să facem eforturi pentru a identifica numărul elevilor romi din sistemul de învățământ și de a propune o serie de măsuri care să contribuie la reducerea abandonului școlar și la creșterea participării școlare a copiilor și tinerilor romi. Sunt o serie de programe operaționale care sunt adresate domeniului educației, iar școlile, ONG-urile și autoritățile*

locale sunt eligibile pentru a aplica la aceste programe de finanțare. Trebuie să facem eforturi să ieșim din această capcană în care se află toată școala românească.” La finalul intervenției dl. Daragiu a felicitat implementatorii pentru rezultatele obținute și a invitat participanții să reflecteze asupra unuia dintre cele 10 principii ale UE în domeniul incluziunii romilor și anume “ Vizare explicită dar nu exclusivă” cu mențiunea că acest principiu trebuie să fie prioritar atunci când gândim politici sau măsuri în domeniul incluziunii romilor.

- Referitor la importanța parteneriatelor cu societatea civilă în procesul de realizare și implementare de programe/proiecte adresate comunităților de romi, Dna. Mariana Nițelea, expert tehnic ANPCDEFP, a adus în atenția participanților câteva exemple de bună practică care să întărească necesitatea respectării principiilor comune ale UE în domeniul incluziunii romilor. Acesta a menționat că proiectele care sunt implementate în parteneriat public-privat aduc un plus valoare atât procesului de sustenabilitate cât și procesului de identificare de soluții adaptate nevoilor reale ale comunităților.
- D-na Isabela Mihalache, Senior Officer for Advocacy of the European Roma Grassroots Organizations Network a salutat inițiativa Sastipen de a include în conținutul proiectului și componenta de drepturile omului. Acesta a menționat faptul că ERGO poate să sprijine procesul de organizare a unor evenimente de tip Follow-up în care să se discute mai mult despre lecțiile învățate în proiecte care vizează în același timp acțiuni de prestare de servicii (sănătate, ocupare, educație, locuire), acțiuni culturale cu accent pe interculturalitatea de la nivel comunitar și acțiuni în domeniul prevenirii discriminării romilor. În plus, d-na. Mihalache atrage atenția autorităților participante la eveniment ca România nu respecta cele 10 principii ale UE în materie de politici publice pentru romi și că instituțiile europene sunt vigilențe în relația cu Guvernul României în materie de rapoarte care vizează incluziunea romilor.
- Dl. Gelu Dumnică, director Agenția Împreună, a felicitat organizatorii pentru implementarea acestui proiect și a adus în atenția participanților câteva exemple de acțiuni implementate de Agenția Împreună în domeniul dezvoltării comunitare. Acesta a menționat importanța colaborării cu autoritățile locale și a menționat importanța asigurării sustenabilității proiectelor ce se derulează la nivel comunitar. Un alt subiect important abordat de dl. Dumnică l-a reprezentat capacitatea scăzută a ONG-urilor române de a fi un aplicant eligibil în cadrul proiectelor cu finanțare europeană și de a participa la procesul de realizare de documente de politică publică în domeniul incluziunii romilor. La finalul intervenției, acesta a menționat faptul că mișcarea romilor se află în declin și că sunt foarte puține organizații care au experiența în a gândi politici publice și de a implementa proiecte cu o complexitate mai mare. În acest sens, acesta face apel la societatea civilă română să se organizeze mai bine și să concluzioneze în vederea întăririi capacităților organizațiilor civile pentru a deveni parteneri reali ai autorităților în procesul de atragere și implementare de proiecte adresate incluziunii romilor.
- Dl. Gabriel Grebeldinger, director Asociația Nevo Parudimos, salută inițiativa și felicită consorțiul pentru rezultatele obținute în cadrul proiectului. Având în vedere tema planului de discuții, în intervenția sa, dl. Grebeldinger prezintă rezultatele unei cercetări realizate în cadrul proiectului „Noi soluții la vechile probleme – schimb de noi tipuri de abordări în domeniul integrării romilor”, finanțat de Iceland, Liechtenstein and Norway through the EEA and Norway Grants Fund for Regional Cooperation. La finalul intervenției acesta menționează importanța rolului ONG-urilor în procesul de implementare de programe și proiecte cu finanțare nerambursabilă bazat pe cele 10 principii comune UE și propune organizarea unei întâlniri de follow-up cu participarea rețelei ERGO și a ONG-urilor române din România.
- D-na. Sheena Keller Elaine, Senior Sector Officer – Horizontal Concerns and International Partner Organisations, Financial Mechanism Office, nu a participat fizic la eveniment însă a transmis un mesaj video care a rulat în timpul întâlnirii. *“Dragi colegi, este o plăcere pentru mine să mă alătur astăzi la această discuție importantă despre modelele de bune practici de intervenție pentru incluziunea și împuternicirea romilor și rolul instituțiilor publice naționale și internaționale în parteneriate cu organizații neguvernamentale pentru a răspunde nevoilor comunităților romilor. Îmi cer scuze că nu pot fi alături de dumneavoastră în persoană, dar vă rog să acceptați câteva remarci de la mine în format digital. Numele meu este Sheena Elaine Keller și sunt aici cu dumneavoastră astăzi în numele biroului mecanismului financiar Secretariatul EEA și Granturile Norvegiene. Granturile reprezintă contribuția celor trei state donatoare, Islanda, Liechtenstein și Norvegia, la spațiul economic european, care sprijină 15 țări UE cu 2,8 milioane de euro în perioada actuală de finanțare, pentru a ajuta la reducerea disparităților sociale și economice și pentru a facilita parteneriatele bilaterale cu entitățile statului donator. Incluziunea romilor și împuternicirea lor este unul dintre domeniile cheie ale programului granturilor, cu o atenție specială în țări precum Bulgaria, Cehia, Grecia, România și Slovacia, țările care au populații de romi semnificative. Câteva principii generale ghidează sprijinul subvențiilor pentru incluziunea romilor, împuternicirea romilor, făcând instituțiile și politicile mai incluzive și vizează, de asemenea, populațiile majoritare pentru a combate anti-țigănistul și discriminarea împotriva romilor. Subvențiile de asemenea, acordă un accent special pe împuternicirea romilor atât la nivel individual, cât și la nivel comunitar. Considerăm că este important să promovăm participarea activă a romilor în toate etapele de proiectare și implementare a programelor, astfel*

încât acțiunile de sprijin și de abilitare a romilor să ia cu adevărat o abordare participativă. Am insistat, de asemenea, ca programele noastre actuale să lucreze în vederea promovării parteneriatelor între autoritățile publice și societatea civilă romă și pro-romă. Fie la nivel local, fie la nivel regional sau național, acest lucru se realizează prin stimularea parteneriatelor prin criterii de selecție și în unele cazuri, necesită, de asemenea parteneriate. Parteneriatele, în special cele la nivel de bază, sunt importante din mai multe motive. Reprezentanții comunității locale, mediatorii și organizațiile societății civile au adesea cea mai profundă înțelegere a provocărilor și nevoilor comunităților de romi, ei sunt cei de la fața locului și lucrând cu comunitățile zilnic. Ca urmare, au crescut și format încredere în comunități, ceea ce este important, având în vedere că lipsa de încredere în instituții este adesea o barieră semnificativă în calea progresului, inclusiv accesul la serviciile sociale atât de necesare și alt sprijin. Aducerea perspectivelor comunităților, în grupuri de acțiune locală și alte forme de parteneriate cu autoritățile locale le pot ajuta să își îndeplinească responsabilitățile față de cetățenii lor și să se asigure că politicile și strategiile proiectelor sunt aliniate cu nevoile reale. Mai simplu, parteneriatele au potențialul de a realiza mai eficient schimbarea durabilă și semnificativă pentru romi și cu romi. În acest asentiment, suntem bucuroși să vedem că proiecte precum cei care ne aduce astăzi împreună soluții noi la problemele vechi și care este finanțat din fondul de granturi pentru cooperare regională ajută la promovarea acestei discuții. Sperăm că conversațiile pe care le veți avea vor aduce noi idei și inspirație cu privire la modelul de susținere a parteneriatelor de diferite tipuri, pentru a lucra împreună spre un obiectiv comun, creșterea incluziunii și participării romilor, deoarece problemele complexe necesită eforturi la mai multe niveluri și cooperare între mulți actori. EEA și Grantul Norvegia vor continua să promoveze parteneriatele și să construiască capacitatea societății civile a romilor și pro-romi. Sperăm că bunele practici împărtășite astăzi pot contribui, de asemenea, la îmbunătățirea eficienței și impactului resurselor adresate romilor precum și în viitor. Îmi doresc să aveți discuții grozave în acest eveniment și vă mulțumesc foarte mult pentru atenție.”

- O altă intervenție importantă care a adus în atenția participanților necesitatea proiectelor care promovează interculturalitatea și multiculturalitatea în comunitățile multietnice a reprezentat-o intervenția d-nei. Enicko Lacziko, Secretar de Stat, Direcția de Relații Interetnice. În cadrul intervenției acesta a prezentat participanților câteva inițiative implementate de DRI și a subliniat importanța informării populației majoritare cu privire la aspectele ce țin de viața membrilor comunităților etnice din România.
- Dl. Alexandru Potor, Președintele Federației Naționale a Grupurilor de Acțiune Locală, a subliniat importanța implicării ong-urilor romilor în procesul de implementare a proiectelor/programele Grupurilor de Acțiune Locală. În intervenția sa dl. Potor a menționat eforturile realizate de FNGAL în procesul de convingere a factorilor decidenți cu privire la necesitatea includerii comunităților cu romi în prioritățile grupurilor de acțiune locală și necesitatea conlucrării dintre autoritățile publice locale și asociațiile civile ale romilor recunoscute de membrii comunităților cu romi și care au experiența în implementarea de inițiative în domeniul incluziunii romilor. La finalul intervenției dl. Potor a salutat inițiativa Sastipen și a felicitat reprezentanții autorităților locale implicate în proiect pentru deschiderea manifestată și pentru interesul acordat procesului de asigurare a sustenabilității proiectului.
- Prin intervenția sa, dl. Costel Bercuș, președinte ACEDO, a adus în atenția participanților necesitatea de a împărtăși experiențele dobândite în procesul de implementare a proiectelor cu finanțare EEA Grants și Granturile Norvegiene. Acesta felicită organizatorii pentru activitățile derulate în cadrul proiectului și aduce în atenția participanților necesitatea de a dezbate două subiecte importante și anume, implicarea romilor din comunitățile vulnerabile în procesul de realizare de planuri de acțiune locală și necesitatea ca autoritățile locale să asigure sustenabilitatea inițiativelor comunitare. În plus, în intervenția sa, dl. Bercuș și-a manifestat îngrijorarea cu privire la capacitatea limitată a societății civile a romilor de a activa în continuare ca militant pentru respectarea drepturilor omului și a continuat intervenția prin expunerea unor situații punctuale care demonstrează necesitatea de a regândi tot demersul de participare a ONG-urilor romi la procesul de planificare strategică a politicilor publice în domeniul incluziunii romilor.
- La sesiunea de concluzii finale ziua 1, dl. Radulescu Daniel a realizat un scurt rezumat al intervențiilor invitaților din cele 3 paneluri de discuție și a prezentat pe scurt proiectul “CCSI– Model de intervenție în procesul de incluziune și abilitare a romilor” precum și rezultatele obținute, invitând participanții să pregătească întrebări referitoare la proiect pentru următoarea zi de dezbateri.

Poze ziua 1

DATA: 25 NOIEMBRIE 2022, INTERVAL ORAR 09:00 – 18:00

09:00 – 10:30 Sesiunea de deschidere

Dl. Daniel Rădulescu, Președintele Centrului pentru Politici de Sănătate Satipen

D-na. Violeta Alexandru, Deputat Parlamentul României

D-na. Cecilia Văduva, Secretar general adjunct, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

D-na. Lidia Manuela Onofrei, coordonator național asistență medicală comunitară, Ministerul Sănătății

Dl. Căldăraru Marius, consilier în cadrul Ministerului Educației

10:30 – 11:00 Pauză de cafea

11:00 – 13:00 Sesiunea 1 - Servicii integrate în comunități vulnerabile, lecții învățate

Dl. Radu Anuți, coordonator proiect, Sastipen

D-na. Nina Iosif, coordonator CCSI Ciucurova

D-na. Gogata Ancuța, coordonator CCSI Polovragi

D-na. Luminița Mauna, coordonator CCSI Hamcearca

13:00 – 14:00 – Pauza de pranz

14:00 – 15:30 Sesiunea 2 – Imputernicire locală a romilor/dezvoltare comunitară și modalități de implicare a romilor în procesul de luare a deciziilor

Dl. Adrian Moraru, Președinte IPP

D-na. Alexandra Johari, Coordonator proiect IPP

Dl. Danut Dumitru, Expert M&E Sastipen

Dl. Mihai Neacsu, Director CNCR RK

Sesiune întrebări/răspunsuri

15:30 – 16:00 – Pauză de cafea

16:00 – 18:00 – Sesiune 5-Rolul instituțiilor de stat în parteneriatul cu organizațiile nonguvernamentale

Dl. Daniel Rădulescu, Președintele Centrului pentru Politici de Sănătate Satipen

Dl. Adrian Moraru, presedinte IPP

Județul Tulcea- Ion Acceleanu, Primar al Comunei Hamcearca

Județul Gorj – Epure Gheorghe, Primar al Comunei Polovragi

Sesiune întrebări/răspunsuri

Concluzii ziua 2

- În deschiderea zilei nr. 2 a conferinței, dl. Radulescu Daniel a prezentat pe scurt concluziile zilei anterioare și a prezentat pe scurt agenda, obiectivele urmărite în ziua a 2-a a conferinței și a realizat un rezumat al proiectului cu focus pe rezultatele obținute și lecțiile învățate în cadrul consorțiului responsabil de implementarea proiectului. În plus, în cadrul intervenției sale, dl. Rădulescu a invitat participanții să participe activ la dezbaterile organizate în cadrul sesiunilor cu mențiunea că scopul conferinței este acela de a împărtăși experiențe și lecții învățate astfel încât pe viitor astfel de proiecte să se bucure de sustenabilitate și de implicarea tuturor factorilor interesați de la nivel local și județean.
- În cadrul intervenției sale, d-na. Violeta Alexandru, deputat în cadrul Parlamentului României, a punctat necesitatea de implicare a autorităților locale în procesul de atragere de fonduri neranbursabile din FSE sau PNRR pentru dezvoltarea comunităților per ansamblu. Acesta a menționat că autoritatea locală este responsabilă de bunăstarea cetățenilor de la nivel local iar dezvoltarea comunității ține în mod direct de viziunea și implicarea primarului și a consilierilor locali. Un alt punct adus în atenția participanților l-a reprezentat motivația și voința politică a autorităților locale de a rezolva problematica populației vulnerabile. În intervenția sa, d-na. deputat a menționat faptul că “...sunt unele Autorități locale care se implica activ în procesul de rezolvare a problemelor

cetățenilor însă altele care nu știu cum să abordeze aceste probleme. În localitățile unde Primăria are o echipă de specialiști în atragere de fonduri se vede diferența și se poate observa schimbarea. Însă sunt foarte multe Primării care nu au capacitate de atragere de fonduri și în această situație este de dorit colaborarea cu asociații care au experiență în gestionarea de proiecte cu finanțare nerabursabilă. Proiectul implementat cu participarea acestui consorțiu alcătuit din organizații neguvernamentale și Autorități locale este o dovadă că se poate și că acest model de parteneriat poate fi un exemplu și pentru alte Autorități locale. Felicit implementatorii pentru acest proiect și îi invit să promoveze această experiență la nivelul autorităților județene și naționale cu capacitate de multiplicare a experienței.”.

- În intervenția sa, d-na. Lidia Manuela Onofrei, coordonator național asistență medicală comunitară, Ministerul Sănătății, a felicitat implementatorii pentru lecțiile învățate în cadrul proiectului și a prezentat participanților inițiativele MS în domeniul asistenței medicale comunitare. A menționat faptul că serviciile de asistență medicală comunitară din cadrul CCSI pot fi sustenabile cu condiția ca autoritățile locale să aplice la programul Ministerului Sănătății din cadrul PNRR (în cadrul acestui program gestionat de Ministerul Sănătății se alocă resurse financiare pentru înființarea unui număr de 200 de centre comunitare de servicii integrate). În plus, d-na. Onofrei a menționat faptul că pe viitor Ministerul Sănătății intenționează să înființeze peste 2000 centre comunitare de asistență medicală comunitară, deoarece din practică, aceste centre s-au dovedit utile pentru cetățenii din comunitățile vulnerabile.
- În cadrul intervenției sale, deoarece s-a pus în discuție care sunt oportunitățile de finanțare pentru perioada următoare, d-na. Cecilia Văduva, Secretar general adjunct, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene a făcut o scurtă amplă a viitoarelor oportunități financiare gestionate de MIPE. La finalul prezentării, d-na. Cecilia Văduva a felicitat implementatorii proiectului pentru că au împărtășit cu participanții lecțiile învățate și a mulțumit finanțatorului pentru suportul financiar acordat României.
- Dl. Căldăraru Marius, consilier în cadrul Ministerului Educației a salutat inițiativa Sastipen în domeniul promovării multiculturalității în cadrul unităților școlare din cele 3 localități de implementare a proiectului. În intervenția sa acesta a adus în discuție și a argumentat necesitatea includerii în programa școlară a unităților de învățământ din comunitățile multietnice a unor sesiuni de informare sau a unor acțiuni menite să contribuie la promovarea interculturalității în rândul copiilor și tinerilor.
- În sesiunea cu tema “Servicii integrate în comunități vulnerabile, lecții învățate”, paneliștii au prezentat participanților lecțiile învățate de către echipele CCSI în procesul de livrare a serviciilor. Dl. Radu Anuți, coordonatorul proiectului a prezentat metodologia de lucru utilizată în cadrul proiectului și a menționat că fiecare echipă a adaptat metodologia în funcție de specificul comunităților locale. În plus, în intervenția sa, dl. Anuți a prezentat participanților și care au fost principalele bariere care au afectat procesul de implementare a serviciilor comunitare prezentând în același timp și care au fost soluțiile adoptate pentru a răspunde provocărilor.
- După intervenția d-lui. Anuți, coordonatorii CCSI respectiv, D-na. Nina Iosif, coordonator CCSI Ciucurova, D-na. Gogață Ancuța, coordonator CCSI Polovragi și D-na. Luminița Mauna, coordonator CCSI Hamcearca au prezentat participanților diferite spețe cu care s-au confruntat precum și soluțiile identificate concluzionând în unanimitate că munca la nivel local trebuie să continue indiferent de sursa de finanțare. *“Oamenii din comunitate s-au obișnuit cu munca noastră și din acest motiv trebuie să continuăm. Chiar dacă nu avem acum finanțare, munca noastră trebuie să continue. Noi vom continua să lucrăm și suntem convinși că primăriile vor face tot posibilul să ne asigure strictul necesar pentru a continua această muncă minunată. Oamenii care vin la noi au nevoie de consiliere, de îndrumare, de informare și acum, după ce s-au obișnuit cu munca noastră, nu putem să abandonăm misiunea. Trebuie să găsim soluții ca aceste servicii să continue și oamenii să se simță în siguranță”.*
- Sesiunea referitoare la imputernicirea/abilitarea romilor a fost una dintre cele mai animate sesiuni. Sesiunea s-a realizat sub forma de dezbateri la care au intervenit și alți participanți. În prima parte a sesiunii, dl. Adrian Moraru a prezentat participanților acțiunile implementate de IPP pentru a imputernici tinerii, femeile rom și grupurile de inițiativă locală și a realizat un scurt rezumat al acțiunilor de dezvoltare de planuri de acțiune locale cu participarea beneficiarilor proiectului. Reprezentanții autorităților locale participante la discuții au menționat faptul că nu se așteptau ca românii din localitate să participe la aceste sesiuni de formare și informare organizate în cadrul proiectului. Aceștia au apreciat pozitiv calitatea intervențiilor din cadrul proiectului și au menționat faptul că acest proiect a fost o lecție și pentru mulți dintre reprezentanții aleși ai localității.
- Referitor la metodele de lucru utilizate în cadrul proiectului pentru a determina participanții romi să devină activi în procesul de luare a deciziilor ce îi vizează, dl. Neacsu Mihai, director CNCR RK a felicitat implementatorii și a adus în atenția participanților câteva exemple negative de metodologii de imputernicire a comunităților cu romi. La finalul intervenției sale, dl. Neacsu a menționat importanța cunoașterii specificului comunității în care se intervine. Face apel la reprezentanții APL să înțeleagă faptul că românii sunt o populație diversă și că primul pas în procesul de rezolvare a problemelor este de a cunoaște specificul comunității, mai ales din perspectiva cultural-traditională.

- La finalul sesiunii, a fost organizată o sesiune de discuții cu participanții moderată de dl. Rădulescu Daniel. În cadrul acestei sesiuni dl. Bălan Paustin, președinte APRPE Bacău, a adus în discuție incapacitatea societății civile române de a mobiliza romii de la nivel comunitar în procesul de planificare strategică locală. *“Noi avem o experiență limitată în procesul de implicare a romilor în Grupurile de Inițiativă Locală. Sunt două abordări: 1) îi aducem pe romii în sala fără ca aceștia să aibă habar de ce se întâmplă și luăm noi decizia în locul lor sau 2) încercăm să respectăm principiile de mobilizare comunitară și de implicarea voluntară a romilor în grupurile de inițiativă locală însă fără rezultate notabile. De cele mai multe ori se alege calea cea mai simplă și anume aducem în sală romii care să participe fără să știe despre ce este vorba, facem un tabel și îi punem să semneze și gata, am consultat comunitatea. Eu felicit Sasstipen pentru că a reușit să mobilizeze oamenii să vină voluntari la aceste acțiuni comunitare. Însă aici clar este vorba și de faptul că a existat un efort conjugat și permanent care a determinat oamenii să capete încredere în forțele lor. Deci, acest model clar trebuie urmat în procesul de imputernicire a romilor însă trebuie să ținem cont de realitățile curente din comunitățile noastre.”*
- Dl. Liviu Daraban, președintele asociației Romii Romascani din Neamț a salutat inițiativa Sasstipen și a precizat că astfel de acțiuni de mobilizare sunt benefice pentru comunitate însă nu aduc avantaje autorităților locale. *“Eu am experiență în acest domeniu și felicit colegii că au reușit să determine această relație de comunicare dintre APL și comunitate. Din practica mea am descoperit că autoritatea locală nu prea își dorește o astfel de comunicare. Faptul că sunt lideri informali din comunitate care vin la primărie și militează pentru drepturile cetățenilor romii nu este un lucru bun pentru autoritatea locală. De multe ori APL preferă să aibă o comunicare mai puțin deschisă cu membrii comunității deoarece comunitățile cu romii sunt în special cu probleme multe și aceste probleme nu sunt o prioritate pentru autoritatea locală. Eu încurajez ca reprezentanții APL din această sală să devină un fel de promotori ai proiectului și formatori de opinie în relația cu alți primari. Cred că este un câștig extraordinar al proiectului și îi felicit pe domnii primari ca au avut încredere în colegii mei de la Sasstipen.”*
- Dl. Petrică Dumitru, fondator al Asociației Centrul pentru Incluziune Socială Regiunea Sud-Est a adus în atenția participanților un caz de abuz al primăriei Eforie Sud în relația cu grupul de inițiativă al romilor, partener al APL în procesul de identificare a unor soluții de relocare a romilor evacuați din locuințele demolate de primărie. *“Eu m-aș bucura că astfel de exemple de bună practică să fie urmate și de alte Primării. La noi în județul Constanța, marea majoritate a autorităților locale, la nivel de discurs public, sunt deschise la dialog cu reprezentanții romilor. Însă în practică situația este total invers. La Eforie, după ce românii evacuați au câștigat procesul în instanță cu Primăria, s-a stabilit de la nivel județean să se înființeze un grup de lucru la nivel local în care să fie implicați și cetățenii romii. Grupul a fost organizat însă românii care și-au manifestat intenția de a participa la aceste întâlniri nu au fost primiți în sala chiar dacă erau menționați în lista adoptată de APL. Ulterior am aflat că rapoartele întâlnirilor de lucru conțineau listele participanților în care erau menționați și reprezentanții romilor fără ca aceștia să participe. Deci, procesul de implicare a romilor este diferit de la o localitate la alta și felicit primarii din această sală pentru că au avut încredere în potențialul romilor din localitățile lor.”*
- Ultima sesiune planificată pentru ziua a 2-a a conferinței și-a propus să analizeze importanța parteneriatelor publice-private pentru dezvoltarea de inițiative în domeniul abilității și incluziunii romilor. Panelul de discuții a fost moderat de dl. Daniel Rădulescu care, încă de la începutul sesiunii, a făcut apel la vorbitori să discute deschis despre provocările și lecțiile învățate de reprezentanții autorităților locale implicate în procesul de implementare a proiectului, menționând încă de la început faptul că inițial în acest proiect, unul dintre partenerii semnatori ai acordului de parteneriat a renunțat la contractul de finanțare fără să ofere o motivație clară, privând astfel comunitatea cu romii din com. Băneasa jud. Constanța de a beneficia de activitățile proiectului.
- Cei doi primari care au participat la discuții au menționat faptul că, atât ei cât și colegii lor, au învățat foarte multe pe parcursul derulării proiectului. Dl. Acceleanu Ion, primarul localității Hamcearca (TL) a menționat faptul că *“..la început nu am avut încredere în acest tip de parteneriat. În mediile în care mă învârteam auzeam de la alți colegi primari faptul că au proiecte în implementare și sincer mă simțeam stingher în aceste situații. Eu nu aveam proiecte în implementare dar doream să am. Am cunoscut echipa Sasstipen care s-a prezentat la mine în birou și care mi-a propus să devin partener în cadrul unei cereri de finanțare. Nu am intrat în detalii cu aceștia cu privire la activități însă m-a făcut curios să intru în acest consorțiu, mai ales că noi Primăria nu trebuia decât să punem la dispoziție un teren de 100mp în care să se amplaseze o structură modulară. Îndă de la început am simțit că acești oameni sunt profesioniști și am intrat în parteneriat. Sigur că pe parcursul implementării proiectului au fost și unele mici neînțelegeri însă cu tact și profesionalism partenerii de la Sasstipen au știut cum să gestioneze situația și să continuăm acest proiect.”*
- Dl. Epure Gheorghe, primarul localității Polovragi GJ a menționat faptul că a intrat în acest proiect deoarece cunoaștea foarte bine membrii organizației Sasstipen și că avea încredere deplină în profesionalismul organizației. *“Când au venit partenerii de la Sasstipen în localitatea noastră au început documentarea pentru fundamentarea necesității includerii comunei noastre în proiect eu m-am bucurat foarte mult. Cunoșteam echipa de la Sasstipen, știam cât de profesioniști sunt și am avut mare încredere că proiectul va pune bazele unei colaborări pe termen*

lung. Acum sincer ma bucur ca am fost selectați și că am reușit să aducem acest serviciu comunitar în comunitatea romilor din Polovragi. Pentru mine acest tip de parteneriat m-a ajutat să înțeleg ce trebuie să urmăresc eu în relația cu ONG-urile care solicita parteneriate cu Primaria Polovragi. Am avut și experiențe negative cu asociații care au implementat proiecte în localitatea noastră și de care nu am aflat decât la sfârșitul proiectului când au venit la noi să ne ceară să asigurăm sustenabilitatea. Însă Sastipen și IPP a demonstrat că sunt profesioniști și că înțeleg perfect ce înseamnă relația de parteneriat cu o instituție publică și mai ales au înțeles care sunt limitele instituțiilor publice.”

- Cuvântul final al sesiunii l-a avut dl. Adrian Moraru, președintele asociației IPP, partener în cadrul proiectului responsabil de componența de abilitare a romilor și de componenta de comunicare cu APL pentru adoptarea de planuri locale de acțiune. În intervenția sa, dl. Moraru a prezentat participanților lecțiile învățate în relația de parteneriat cu autoritățile locale și a făcut referire la importanța parteneriatelor publice-private pentru dezvoltarea de inițiative în domeniul incluziunii sociale a populației vulnerabile. Totodată a mulțumit reprezentanților autorităților locale pentru suportul oferit și pentru implicarea vizibilă în procesul de comunicare cu funcționarii primăriilor și cu consilierii locali aleși.
- În incheiere dl. Rădulescu a mulțumit participanților pentru discuțiile constructive și pentru experiențele împătrășite menționând în același timp faptul că succesul unui proiect de acest tip constă în relația de parteneriat cu autoritățile locale. *“Proiectul acesta a demonstrat încă o dată că fără implicarea directă a primarului în procesul de comunicare cu partenerii nu se poate avansa în procesul de planificare strategică. Noi am încurajat permanent dialogul dintre reprezentanții societății civile și reprezentanții autorităților locale. Mulțumim partenerilor noștrii pentru încrederea acordată și îi asigurăm că pe viitor vom fi alături de ei ori de câte ori este nevoie.”*

Poze ziua 2

DATA: 26 NOIEMBRIE 2022, INTERVAL ORAR 10:00 – 13:00

10:00 – 10:15 Deschiderea evenimentului - Mesaj de bun venit

Dl. Dănuț Dumitru, expert monitorizare Sastipen

10:15 – 11:30 Identificarea oportunităților de finanțare care să sprijine procesul de asigurare a sustenabilității proiectului CCSI

Dl. Dănuț Dumitru expert monitorizare, Centrul Romilor pentru Politici de Sănătate – Sastipen

Dl. Nicușor Ciobanu, responsabil comunicare Erasmus - ANPCDEFP

Dl. Acceleanu Ion, Primarul localității Hamcearca

Dl. Epure Gheorghe, primarul localității Polovragi

Intervenții participanți; discuții libere.

11:30 – 11:45 Pauză de cafea

11:45 – 12:30 – Rolul societății civile în procesul de abilitare/împuternicire a comunităților cu romi

Dl. Gelu Duminică, Director executiv al Agenției Împreună.

Dl. Daniel Grebeldinger, Președintele Asociației Nevo Parudimos

D-na Izabela Mihalache, expert European Roma Grassroots Organizations Network

Dl. Costel Bercuș, Presedintele Centrului de Educație și Drepturile Omului

12:30-13:00 Sesiunea de încheiere a conferinței

Concluzii ziua 3

- În deschiderea zilei nr.3 a conferinței, dl. Dănuț Dumitru a prezentat pe scurt concluziile zilei anterioare și a prezentat pe scurt agenda și obiectivele urmărite în ziua a 3-a a conferinței. În plus, dl. Dumitru în calitate de expert monitorizare în cadrul proiectului a prezentat participanților care au fost lecturile învățate de echipa de

proiect în perioada Pandemiei COVID 19 și cum acesta pandemic a determinat echipa de proiect să schimbe abordarea astfel încât să nu vulnerabilizeze beneficiarii. *“Din punctul meu de vedere cea mai importantă lecție învățată în cadrul acestui proiect o reprezintă capacitatea de organizare a echipei de proiect în situație de criză/pandemie. Teama de îmbolnavire a fost cel mai important factor care a definit procesul de implementare a proiectului. Atât beneficiarii cât și angajații proiectului au făcut eforturi pentru a da curs provocărilor proiectului. Echipa de management a făcut tot ce a fost posibil pentru a reduce riscurile asociate contactării virusului COVID 19. Însă trebuie să vedem și partea bună a acestei situații pandemice. Am învățat să lucrăm planificat, cu ținte precise, am învățat să respectăm mai mult beneficiarii și să ne aplecăm nevoilor lor, conștienți de faptul că aceștia fac eforturi pentru a intra în contact cu o echipă de oameni care, prin natura activităților lor, pot acționa ca agenți de imprastiere a virusului. Mulțumim autorităților locale pentru că au fost alături de colegii noștri de la nivel local și nu în ultimul rând trebuie să le mulțumim și beneficiarilor noștri că au avut încredere în noi.*

- În primul panel al zilei au fost analizate soluțiile propuse de parteneri pentru a asigura sustenabilitatea proiectului. Dl. Dumitru Dănuț a adus la cunoștința participanților faptul că *“...așa cum am stabilit cu partenerii noștri, sustenabilitatea proiectului are la bază în primul rând concluziile între parteneri. Serviciile în cadrul centrului vor fi asigurate în continuare de echipa de asistență medicală comunitară. În localitățile în care avem o astfel de echipă plătită din bugetul Ministerului Sănătății, prin dispoziția primarului, acesta echipă va avea program zilnic la centrul comunitar de servicii integrate. În plus, activitatea de imputernicire a comunității și facilitare comunitară va fi asigurată prin intermediul unei asociații comunitare înființată în cadrul proiectului, asociație care va beneficia de suportul Sastipen și IPP. Însă, având în vedere nevoile cu care se confruntă membrii comunității și planurile locale de acțiune adoptate la nivel local, clar este nevoie de atragerea altor resurse financiare care să contribuie la atingerea obiectivelor asumate în planurile de acțiune.”* După această intervenție dl. Dumitru a făcut apel la vorbitorii din panel să analizeze și să propună soluții pentru a asigura sustenabilitatea acțiunilor implementate la nivel comunitar.
- Reprezentanții partenerilor din rândul autorităților locale au menționat importanța asigurării sustenabilității proiectului pentru dezvoltarea comunităților locale însă în același timp au adus în atenția participanților limitele bugetare cu care se confruntă și eforturile pe care aceștia trebuie să le facă pentru a continua activitățile proiectului. În intervențiile lor cei doi primari au menționat faptul că activitatea de asistență medicală comunitară va avea ca siguranță sustenabilitate însă au solicitat partenerilor din societatea civilă să asigure activitățile de înființare ONG-uri și activitățile de instruire a echipelor ce vor coordona aceste ONG-uri comunitare. În plus au menționat necesitatea de a continua parteneriatul în vederea atragerii și altor resurse financiare din fonduri nerambursabile pentru a veni în sprijinul comunității. Aici au fost menționate acțiunile de întraajutorare comunitară pentru persoanele vulnerabile (bătrâni și copii din familii sărace), de atragere de programe care să vină în sprijinul copiilor din unitățile de învățământ locale și activități care să vină în sprijinul tinerilor aflați în căutarea unui loc de muncă.
- În cadrul acestei sesiuni a luat cuvântul și doamna Angela Stan, consilier local, ales în cadrul Consiliului Local Ciucurova care a menționat faptul că, împreună cu colegii ei, va face tot posibilul să contribuie la sustenabilitatea acestui proiect. În intervenția ei, doamna consilier local a subliniat faptul că Primăria Ciucurova a făcut tot posibilul ca acest proiect să funcționeze chiar dacă, de multe ori, atât ea, cât și domnul Primar, s-au confruntat cu rezistență din partea opoziției din consiliul local.
- La finalul sesiunii, domnul Nicușor Ciobanu, responsabil comunicare Erasmus – ANPCDEFP, a făcut o prezentare amplă a programului ERASMUS și a prezentat participanților, beneficiile acestor intervenții pentru copii și tinerii participanți la programe. La sfârșitul intervenției, domnul Nicușor Ciobanu și-a manifestat intenția de a sprijini persoanele interesate în a dezvolta inițiative adaptate programului ERASMUS.
- Un alt subiect important dezbătut în timpul întâlnirii l-a reprezentat rolul societății civile în procesul de abilitare/imputernicire a comunităților cu romi. Paneliștii acestei sesiuni, activiști în cadrul asociațiilor neguvernamentale cu vechime în domeniu, au atras atenția asupra riscurilor la care se supun ONG-urile nou înființate.
- Domnul Gelu Duminiță, Director Executiv al Agenției Împreună, menționează în intervenția sa că, fără suportul organizațiilor cu experiență, ONG-urile nou înființate au șanse slabe să atragă resurse financiare din fonduri nerambursabile FSE. Tot în intervenția sa, domnul Duminiță, recomandă ONG-urilor nou înființate să se alăture rețelelor de ONG-uri cu experiență în gestionarea de programe cu finanțare nerambursabilă și să se pregătească intens pentru provocările date de gestionarea de fonduri nerambursabile.
- Domnul Daniel Grebeldinger, Președintele Asociației Nevo Parudimos, menționează faptul că este dispus să ajute ONG-urile nou înființate să comunice cu parteneri naționali și internaționali pentru a facilita procesul de instruire. În plus, acesta a menționat că poate sprijini membrii noilor organizații să participe la întâlniri și la cursuri de instruire pentru a le pregăti să facă față cu succes provocărilor date de gestionarea de proiecte/programe și în

același timp, poate să îi pună în legătură cu reprezentanții FNAGAL pentru a fi la curent cu programele și inițiativele acestora în domeniul incluziunii sociale a comunităților cu romi.

- Doamna Izabela Mihalache, expert European Roma Grassroots Organizations Network, a prezentat activitatea ERGO în materie de networking/rețea. Aceasta a menționat faptul că experiența ERGO poate sprijini noile organizații în procesul de învățare cât și în procesul de atragere de resurse financiare. Tot în intervenția sa, doamna Mihalache și-a manifestat îngrijorarea cu privire la capacitatea redusă a ONG-urilor romilor în domeniul monitorizării politicilor publice în domeniul incluziunii sociale a romilor și capacitatea redusă a ONG-urilor de a monitoriza respectarea drepturilor omului de către instituțiile publice.
- Domnul Costel Bercuș, Președintele Centrului de Educație și Drepturile Omului a încheiat această sesiune întărind recomandarea că aceste noi organizații să beneficieze o perioadă bună de timp de suportul organizațiilor Sastipen și IPP. În plus, acesta recomandă că aceste organizații să beneficieze și de suportul autorităților locale prin implicarea lor în acțiunile/proiectele APL în materie de incluziune socială.
- În cadrul sesiunii de încheiere a conferinței, domnul Daniel Rădulescu, Președintele Sastipen, a făcut un scurt rezumat al discuțiilor purtate pe parcursul celor 3 zile de conferință și a mulțumit participanților, partenerilor, beneficiarilor proiectului și finanțatorului pentru încrederea acordată și suportul oferit.
- La finalul conferinței, a fost organizată o sesiune de interviuri acordate echipei emisiunii “Opre Roma”, difuzată la TVR prin care, atât coordonatorul proiectului, cât și reprezentanții partenerilor au împărtășit experiențe și lecțiile învățate în cadrul proiectului.

Poze ziua 3

Concluziile finale ale intalnirii

- La eveniment au participat un numar total de 103 persoane, reprezentați ai instituțiilor centrale, reprezentanți ai Parlamentului României, reprezentanți ai misiunilor diplomatice, reprezentanți ai societății civile rome și pro-rome, lucrători comunitari, experți din cadrul Birourilor Județene pentru Romi, reprezentanți ai autorităților publice locale, reprezentanți ai organizațiilor interguvernamentale, reprezentanți ai rețelilor europene ale romilor, membrii echipei de proiect, reprezentanți mass-media, reprezentanți ai grupurilor de acțiune locală precum și experți independenți implicați în procesul de monitorizare a masurilor implementate de Guvernul României în domeniul incluziunii romilor.

- Conferința a reușit să aduca din nou pe agenda publică necesitatea promovării parteneriatelor publice-private care să conducă la dezvoltarea de inițiative în domeniul împuternicirii comunităților locale și devoltării de inițiative în domeniul incluziunii sociale a romilor. În plus, această acțiune a reușit să readucă în discuție necesitatea capacitării ONG-urilor române pentru a deveni mult mai eficiente în procesul de atragere de fonduri pentru implementarea de acțiuni în beneficiul comunităților vulnerabile cu romi.
- Prin intervențiile și luările de cuvânt, membrii echipei de proiect au reușit, pe de o parte, să prezinte participanților lecțiile învățate în cadrul proiectului și, pe de altă parte, să pună bezele unei campanii de advocacy în vederea multiplicării experienței finanțate de FRDS și în alte localități cu pondere semnificativă de romi. La finalul evenimentului, unii dintre participanții la eveniment au solicitat informații suplimentare echipei Sastipen cu privire la metodologia utilizată și foma de organizare a centrelor comunitare de servicii integrate.
- Chiar dacă nu s-a discutat în mod particular despre suportul oferit de FRDS în procesul de implementare a proiectului, atât echipa de proiect cât și participanții au salutat implicarea experților FRDS în procesul de monitorizare a proiectului și, bazat pe modelul de lucru promovat de FRDS, au adus în discuție necesitatea ca finanțatorii să fie mai flexibili în relația cu beneficiarii și să ofere mai multă asistență beneficiarilor în procesul de gestionare a granturilor contractate.
- Chiar dacă nu au fost prezentate detaliat toate rezultatele proiectului, participanții au salutat eforturile făcute de echipa de implementare în perioada Pandemiei COVID 19 și au apreciat metodologia de lucru adoptată de implementatori pentru a combina activitățile de prestare servicii și activitățile de promovare a multiculturalității și de împuternicire a romilor pentru a participa activ la viața comunității.
- Reprezentanții autorităților locale și centrale participante la eveniment au salutat inițiativa Sastipen și au menționat necesitatea multiplicării acestei experiențe și în alte localități cu o pondere semnificativă de cetățeni români de etnie roma. În plus, bazat pe această experiență, reprezentanții autorităților locale au menționat importanța dezvoltării de parteneriate sustenabile cu societatea civilă, conștienți de limitele și constrângerile instituționale în materie de atragere de fonduri nerabursabile și implementare de proiecte.
- Reprezentanții societății civile au salutat inițiativa Sastipen de a aduce la conferință reprezentanți din medii diferite de interes și au apreciat faptul că acest eveniment a oferit cadrul de dialog necesar pentru a readuce pe agenda de discuții importanța și rolul ONG-urilor în dezvoltarea comunităților vulnerabile cu romi bazat pe respectarea celor 10 principii comune ale UE în materie de politici publice în domeniul incluziunii romilor.

Primăria Comunei Hamcearca
județul Tulcea

Primăria Comunei Ciucurova
județul Tulcea

Acesta conferința a fost organizată cu sprijinul financiar al Granturilor SEE și/sau Norvegiene 2014 – 2021. Conceptul și materialele realizate nu reflectă opinia oficială a Operatorului de Program, a Punctului Național de Contact sau a Oficiului Mecanismului Financiar. Informațiile și opiniile exprimate reprezintă responsabilitatea exclusivă a autorului/autorilor.

Proiectului **“CCSI - Model de intervenție în procesul de incluziune și abilitare a romilor” - PN1008**

beneficiază de un grant în valoare de 808.250 Euro oferit de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE, prin intermediul programului “Dezvoltare locală, reducerea sărăciei și creșterea incluziunii romilor”.

Informații suplimentare regăsiți pe pagina web www.servicii-integrate.ro sau www.facebook.com/centrecomunitaredeserviciuintegrate

“Working together for a green, competitive and inclusive Europe/ Lucrând împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă”

www.eagrants.ro

www.frds.ro